

John Steinbeck regénye, az Édentől keletre, amelyből ez az amerikai film készült, közel ezer oldal, a film irodalmi forgatókönyve viszont nem lehetett több százegynéhány oldalnál. E két szám feszültsége már önmagában is jelzi, micsoda hatalmas erőfeszítéssel járhatott a regény anyagának megfilmesítése. Ez az erőfeszítés azonban, szerencsére, nem érződik a filmen. Paul Osborn, a forgatókönyv írója és Elia Kazan, a film rendezője szerencsés utat választottak. Nem vágtak végig a hatalmas regényen, vázlatosan és felületesen bemutatva a cselekményt és az embereket, hanem a regénynek jóformán csak a befejezését megőrizve alkották meg filmjüket. Ily módon a tengerből egy csepp lett, s ez bizony nem kis különbség a regény javára, de hát egy film terjedelme végül is korlátozott. A kérdés csak az, ugyanaz a víz van-e ebben a cseppben, mint a tengerben?

Ha nem számítjuk a szerencsétlen és langyosra sikerült befejezést, azt mondhatjuk, tulajdonképpen igen. A filmből lényegében a Steinbeck-regény alap gondolatai és konfliktusai buknak elénk. Aik ismeri a regényt, bizonyára kevesli a problémáknak ezt a levetkőztetését, ha tetszik, egyszerűsítését, de az kétségtelen, hogy Kazan határozott erőfeszítéssel törekedett hű maradni a regény anyagához.

Az eredeti mű, a regény, mint ismeretes, egy amerikai család három nemzedékének szövevényes történetét mondja el az amerikai polgárháborútól a huszas évek elejéig. A film ebből a hatalmas történelmi időből csak a tizes éveket veszi szemügyre és Cal Traskot, Adam Trask fiát állítja a mű középpontjába. S nem a bibliai Káin és Ábel történetének modern változatát látjuk a filmen. A konfliktus nem Cal és Áron, a két testvér között bontakozik ki, hanem az apa és a fiú, Cal és Adam köré épül. S ez a feldolgozás nem valami elvont spekulációval, örök emberi magasságban és távlatban fogalmazza meg

ezt a problematikát. A történet mélyen az amerikai társadalom történetébe épül. Az apa a régifajta, puritán magatartás képviselője, egy olyan életesmény és erkölcsi kivetítése, amely már nem talál magának helyet a változó világban. A fiú, Cal pedig annak az új életfelfogásnak, életstílusnak a képviselője, amely a tizes évek Amerikáját jellemzi. A film érdeme, a társadalomnak ez az emberalakító hatása sehol sem durván, brutálisan, szájbárogóan mutatkozik meg, de mégis határozottan, művészi megfogalmazásban állandóan jelen van a történetben. Legjobb képviseli ezt a gondolatot az a jelenet, amikor az apa vízszautasítja Cal ajándékát, amit a fiú egy olyan üzleten szerzett, amelynek sikerét a háború tette lehetővé. Az apa felháborodottan utasítja vissza ezt az ajándékot, ezt a piszkos, szennyes pénzt.

A puritán eszmék azonban halálra vannak ítélve, s az öreg Adamnak is el kell buknia. Ha szabad azt mondanunk, lemarad a viaskodásban, versenyképtelenné válik.

A film és elsősorban Kazan rendezésének nagy érdeme, hogy ebből a történetből, mely látszatra a magánélet síkján játszódik, nem iktatta ki a társadalmi háttérrel, hanem olyan eleve, élővé tette, hogy a regény társadalomrajza lényegében sértetlenül került a filmvászonra. Azt hisszük, a film az 1955-ös Cannes-i fesztiválon megérdemelten kapta meg a legjobb drámai feldolgozás díját.

O. L.

Kérem a panaszkönyvet

Az előadásról távozó nézőt egy buta vice analógiája kísérti. Mi a különbség a film címe és közönsége között? Semmi. Mindkettő kéri a panaszkönyvet! Az alábbiakban tehát arról, hogy miért kérjük mi a film íróitól, A. Galicstól és B. Laszkintól a panaszkönyvet. Kicsit olyan ez, mint egy rossz szul sikerült népmese. Egyszer volt, hol nem volt, volt Moszkva közepén egy elvarázsolt Pitypang nevű énterem. Ebben élt a gonosz, udvariatlan személyzet, mely rabságban tartott egy csinos, fiatal üzletvezetőt (I). Tánnya Sumovát. Egyszer aztán eljött a mesebeli lovag egy fess újságíró képében, aki sok viszontagság után, akaratlanul is megszállt a szegény Hamupótként: újjávarázsolta az éntermet, megjavította a gonosz szellemeket, és ezért elnyerte hősi címét. S ha továbbra is az analógiáknál időzünk, óhatatlanul eszünkbe jutnak az egyszerű háborús filmek, ahol a katonák állandóan csak lőttek, lőttek, de sohasem töltöttek. Körülbelül ez történik itt is. Időközben Moszkvában egy Kondakov nevű ember, Tánnya volt kollegánj, akinek négy év után eszébe jut, hogy elviszi magával. Igaz, ő csak másodhegedűs lesz, aki mindenestre arra tökéletesen meg-

felel, hogy kialakuljon egy különböző oldalú szerelmi háromszög. Megismerjük a filmkockákról az újságíró élet szépségeit is, de hogy ez miként tartozik ide, nem tudjuk. Gyakran esik szó a fiatalabb és idősebb generáció közti különbségekről, jót derülünk a 17 éves kor szépségeit megéneklő matróznak, elítéljük a vaskalapos vezetőket kétszínűségét — akiknek portréit mintha a népszerű Krokogyl arcképesarnokából kölcsönözték volna —, de ismételtelen nem értjük az összefüggéseket. Talán a cím is ez lehetett volna — Shakespeare nyomán —: Kérem a panaszkönyvet, vagy amit akartok.

N. I.

„Aranyat” érő esőzések

A Földközi-tenger térségéből Közép-Európa légterébe nyomult ciklon, illetve a kisérőben levő esőfront véget vetett a hosszantartó őszi szárazságnak, amely sokhelyütt már veszélyeztette az elvetett őszi gabonafélék normális kelését, illetve fejlődését.

A Meteorológiai Intézet központi előrejelző osztályának tájékoztatása szerint a Dunántúlon megkezdődött a szárazabb levegő beáramlása, amelynek hatására pénteken országsszerte felszakadozik a felhőzet. Néhány helyen azonban még lesznek kisebb esők, a mérsékelt szél időnként megelénkül. A hőmérséklet átmenetileg kissé emelkedik. A péntekre virradó éjszaka valószínűleg már csak 5–10 fokig hűl le a talajközeli levegő, a nappali maximumok elérik a 9–14 fokot. (MTI)

Megyei sütőipari laboratórium Szegeden

102

Még 1964 tavaszán határozatot hozott a Sütőipari Műszaki Tanács ülése, hogy minden megyében létre kell hozni a megyei sütőipari központi laboratóriumokat. Győrben működik már, a közeljövőben pedig Szombathelyen, Debrecenben és Szegeden hoznak létre ilyen laboratóriumokat. A megyei sütőipari központi laboratóriumok az Élelmiszeripari Minisztérium Sütőipari Kutató Intézete iparági laboratóriuma alá tartoznak és az a

feladatuk, hogy a megyében levő összes üzemi laboratóriumok munkáját irányítsák.

Angyalos István, a Sütőipari Kutatóintézet iparági laboratóriumának vezetője szerint a megyei sütőipari központi laboratóriumok lesznek a sütőipari termékek minőségi őrői, gazdái. Létrehozásukat az teszi indokolttá, hogy

országos méretekben meg kell javítani, meg kell erősíteni a technológiai folya-

matokat, illetve hozzá kell igazítani ezeket a gépesítettség fokához.

Mert a nehéz fizikai munkák kiküszöbölése céljából a gépesítés állandóan fejlődik és ehhez kell igazítani a technológiát, hogy a gépesítés ne menjen a minőség rovására.

A megyei sütőipari központi laboratóriumokban két csoport működik majd. Az analitikai csoport szakmailag irányítja az üzemi laboratóriumok munkáját és olyan vizsgálatokat folytat, melyet az üzemi laboratóriumok felszerelés, műszerhiányában nem tudnak elvégezni. Ez a csoport foglalkozik az egész megye sütőiparának viszonylatában a szabványossággal, az anyagnormákkal, a minőséget szabályozó rendeletek végrehajtásának ellenőrzésével és az üzemek alaptechnológiáinak elkészítésével. Az analitikai csoport tehát belső technológiai ellenőrző és vizsgáló szerv.

A másik, a technológiai csoport feladata: közben tartani megyei viszonylatban a sütőipari technológiát, ha

szükséges, új technológiát készít, lehetőséget biztosít az üzemi laboratóriumoknak az úgynevezett irányított technológiák, műszaki anyagnormák bevezetésére.

A technológiai csoport azokban az üzemekben, ahol a minőség javításra szorul, munkafényképezést csinál. A műszaki és technológiai folyamatok adataiból következtetnek az elégtelen minőség okaira és ennek alapján technológiai szervezést dolgoznak ki az üzem részére, amit az üzem vezetősége megvalósít.

A megyei sütőipari központi laboratóriumok felszerelése, műszerezettsége sokkal jobb lesz, mint az üzemi laboratóriumoké. Ezért is várható, hogy létrehozásukkal országos méretekben — és természetesen Csongrád megyében is — javulni fog a kenyér, a sütőipari termékek minősége — fejezte be tájékoztatóját Angyalos István.

O. J.

Megkezdődött a Magyar Közgazdasági Társaság közgyűlése

A Magyar Tudományos Akadémia székházában megkezdődött a Magyar Közgazdasági Társaság közgyűlése. Dr. Garamvölgyi Károly pénzügyminiszter-helyettes, a társaság főtitkára beszámolójában hangsúlyozta többek között, hogy a szocialista építés gyakorlata törvényszerűen megköveteli a szocializmus politikai gazdaságtanának továbbfejlesztését, s az elért elméleti

eredmények mielőbbi alkalmazását.

A közgyűlést a társaság tudományos ülésszakkal kapcsolta össze, ezzel párhuzamosan a Közgazdasági és Jogi Könyvtárúgyancsak a Magyar Tudományos Akadémia székházában közzgazdasági könyvkiállítást rendezett. A közgyűlésen 21 kiemelkedő munkát végzett közgazdászt a társaság emlékérmével tüntettek ki. (MTI)

A hasadék

Isten őrizzen, hogy én még egyszer beleszóljak a lépcsőházakban felszegtelt postai levélszekrények ügyébe. Miért haragítam magamra azokat, akik megfelelő bevezetéstől ki nyilatkoztatták, hogy a szürke kis kazetták a jövő? Inkább naponta zsebrevágom a lakók gúnyos megjegyzéseit, azokat, akiknek néha kétszer is le kell csogniok papucsban, az én újságom be- lenger alsóneműben a harmadik emeletől, mert gyakran késik az újságkihordó.

Mondom, ezekben sincs már háborogni, pedig legutóbb azt is megkaptam, hogy „vétekeselek közt cinkos, aki néma”. Hadd mondjak. Madách Luciferje azt állítja, hogy a panaszkodás a nép joga. Én csak félénken annyit kockáztatok meg, hogy azokon a ládákön igen

nagy a hasadék. S én nem azért fizetek elő rá... Majd ha megjövök, zsebmérem előveszem a zsebkönyvemet, sőt kimonodtan tetszik ez a szem az újságot a lakásba, valamire csak használható lesz meg. Ezt gondoltam a minap is, amikor hazulról elindulván, úgy 9 óra tájón meg- nyugodva konstátáltam: ott van helyén az én Népszabadságom és mellette piloslik a Ludas Matyit is. Minek vintim, gyűrném magammal, majd este- átböngészem — ilyen alkotó gondolat pat- tant ki a fejemből. Igen ám, csakhogy az elmélet próbája mindig a gyakorlat. És itt jött a meg- lepés. A Ludasom meglepett a szék- az újság, ismétlem, rényből. Csak néz-

tem a szememmel egy darabig, aztán belenyúltam a hasadéka és simán kivettem a maradékot. Nem kellett a kulcs, mint ahogy a Ludas- tolvajnak se kellett. Az esetből következen most megint nagy gondolatok foglalkoztatnak. Két alternatíva — máris eszembe ötlött: vagy bádoglemezt csinál- tatok egy lakatossal, arra a hasadékra, vagy cédulát ragasz- tok rá a következő hivatalos hangú szö- veggel: „Az előlva- sás eszközlése után a Ludas Matyit kére- tik haladéktalanul visszaszármaztatni”.

Mivel az első kon- cepciót többféle ok- ból valószínűleg ki- fogásolná a posta, alighanem a máso- diknál maradok. Csak attól félek, hogy elméletem megint vereséget szenved a gyakorlattól...

F. N. I.